Nr. 62. w Sobotę | dnia 14. Marca 1857.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:
ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:
1 sgr. 3 fen. od wiersza na ½ szerokości
przyjmują się tylko w expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Paryż, 11. Marca. — Mówią, że zawarto układ z Szwajcaryą, mocą którego szwajcarskie koleje żelazne zostaną połączone z francuskiemi to jest północną, wschodnią, zachodnią i centralną.

Pracują nad nowym projektem do prawa, względem podwyższenia stempla od akcyi, obligacyi i patentów.

Pays donosi, że rząd rosyjski zamówił w Hawrze parowce na morza Czarne i Azowskie. Kamrat i teritorium Kurde oddano na d. 2. b. m. Rosyanom.

Paryż, 12. Marca. — Ogłoszony dziś bilans bankowy okazuje powiększenie się gotowizny o 21 mil. fr.

Wiedeń, 12. Marca. — Cesarz z cesarzową powrócili tu dziś po południu o godz. 3.

Dzisiejsza austryacka korespondencya zbija silnemi słowy podania korespondencyi Havas, we względzie Księstw naddunajskich.

Dziennik neapolitański Giornale z dnia 3. b. m. zawiera ułaskawienia i zmniejszenia kar więźniom rozmaitym.

Tryest, 12. Marca. — Pocztą śródlądową odbieramy wiadomości z Bombay z d. 16. Lutego. Według nich udał się pułkownik Jakob z pułkiem piechoty i 1000 kawaleryi na zatokę perską. Dost Mahomed okazuje się przychylnym jenerałowi Lavrence i pozwolił na urządzenie konsulatu w Kandaharze.

Z Chin nic nowego, położenie rzeczy w Hong-Kong nie zmieniło się.

Z Aleksandryi donoszą pod d. 7. b. m. o zmianie tamecznego ministerstwa. Achmet basza został ministrem spraw wewnętrznych, Abdel Halim basza wojny, Mustafa bej skarbu. Wszyscy trzej otrzymali wychowanie europejskie.

Berlin, 13. Marca.— Najj. Pan raczył zamianować budowniczego okręgów i nauczyciela przy szkole nawigacyjnéj w Szczecinie Elberzhagena dyrektorem budowniczym marynarskim w stopniu radzcy 4. kl., a pomocników prokuratoryi asesorów Holtzendorfa i Scherlera prokuratorami.

Berlin, 12. Marca. — Najświeższe wiadomości. Mamy przed sobą depesze rządu duńskiego, które on wysłał do Berlina i Wiednia. Jeżeli je ogłosimy ze słów i zwrotów grzecznych, natenczas na dnie ostanie upór gabinetu duńskiego, który niedozwala mieć nadziei, iż spór wkrotce się załatwi. Już samo odniesienie się gabinetu duńskiego do dworów zagranicznych, a nieniemieckich, nie pozostawiało nam nadziei, że rząd duński dąży do dobrego porozumienia się z Niemcami. Bo pocóż szukałby opieki u dworów zagranicznych. Depesze przesłane do Berlina i Wiednia noszą datę z dn. 23. Lutego, a do dworów zagranicznych nieniemieckich z d. 18. Lutego. W depeszach do dworów niemieckich powiada Dania, że w sprawie swéj konstytucyi żadnéj nieuczyni koncesyi, równie jak niedopuści stanów prowincyalnych księstw niemieckich do opiniowania nad konstytucyą ściągającą się do całéj monarchii duńskiéj. Co się tyczy dóbr narodowych w Lauenburgu i kwestyi granicznéj nie wyklucza Dania dalszego porozumienia się, ale jakiego ono ma być rodzaju, tego Dania niepowiada. Z tego powodu niemożna wierzyć szczerości duńskiéj i pod tym względem. Z całego toku depesz wynika, że Dania w niczem nieustępuje i skarbi sobie tylko powolność i sympatye dworów zagranicznych nieniemieckich. Twierdzi nadto, że Niemcom nieprzysługuje prawo mieszania się do spraw wewnętrznych monarchii duńskiéj, z czego wyraźnie więc wynika, że żądania Niemiec poczytuje za nieuzasadnione uroszczenia, a następnie że powołuje się na interwencyą nietylko polityczną, ale faktyczną nawet Europy, na przypadek, gdyby bundestag chciał sprawy téj daléj dochodzić.

Według wiadomości nadeszłych z Paryża do Berlina pod względem kwestyi newszatelskiéj, sprawa ta idzie pomyślnie. Posiedzenia szybko się odbywają, a na drugiem posiedzeniu był obecnym reprezentant pruski, z czego wnoszą, iż rzucono już główne zasady do kompromissu. Przypuszczenie pełnomocnika szwajcarskiego na konferencye nastąpi, a to będzie najlepszym znakiem, że dwory zgadzają się na podane warunki.

— Z Londynu donosi Nowo pruska gazeta, że lord Palmerston jest panem sytuacyi, jakkolwiek poniósł klęskę w parlamencie. Nie ulega powątpiewaniu, że Francya działać będzie z Anglią przeciw Chinom.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 6. Marca. — W d. 5. Marca r. b. po długiéj i ciężkiéj słabości, opatrzony NN. Sakramentami, oddał ducha Bogu Seweryn Kapliński, sekretarz IXgo departamentu rządzącego senatu, p. o. podpisarza sądu apellacyjnego. Obok mozolnéj pracy w karyerze urzędowéj, któréj się ś. p. Kapliński poświęcił, pracował także w piśmiennictwie, chętnie i gorliwie do saméj prawie śmierci zajmując się sprawą literatury krajowéj. Przełożył on na język polski kilka znakomitych utworów dramatycznych z francuskiego i niemieckiego języka, pomiędzy którémi oprócz wielu sztuk prozą przedstawionych z powodzeniem na scenie tutejszéj, możemy przytoczyć »Gryzeldę« Halma i »Lukrecyę« Ponsarda wierszem rymowym, oraz »Urielę Acosta« Gutzkowa i jeden czy dwa dramaty Körnera wierszem miarowym przełożone. »Gryzelda« przedstawioną była na scenie naszéj; a główną rolę grała w niéj pani Halpertowa. Oprócz tego o ile nam wiadomo ś. p. Kapliński tłumaczył pieśni Heina

---

GAWĘDY NAUKOWE.

(Gaz. warsz.)

O źródłach gorejącego gazu, który wyrabia sama przyroda. — Rozkład ich geograficzny. — Jaki naród wprowadził najpierwszy w użycie oświetlanie gazem? — Jakie gazy gorejące wyrabia ziemia w swem łonie? — Światło filozoficzne. — Kto jest wynalazcą oświetlania gazem.

Po za stepami ciągnącemi się poniżéj Donu i Wołgi aż ku Kaukazowi, na wschodniem przedłużeniu tego łańcucha gór, rozgraniczającego od południa swą niebotyczną ścianą Azyę od Europy, i rozciągającego się od morza Czarnego do Kaspii brzegów: leży półwysep Abszeron, wsuniony jeszcze bardziéj w głąb tego ostatniego morza. Ziemia ta buchająca wiecznym płomieniem, przezwaną została Ziemią Świętą przez Persów i dawnych Indów, *ognia* czcicieli, którzy mu świątynie i ołtarze w tem miejscu stawili. Na półwyspie tym w pobliżu miasta Baku, na przestrzeni kilkowerstwowéj, ozdrojonéj strugami nafty i skalnéj smoły, zapalającéj się prawie codziennie, buchają wciąż płomienie wydobywającego się zewsząd gazu przez szczeliny ziemi i skał porozpękałych od wewnętrznego gorąca. Dawni czciciele ognia urządzali rodzaj rur kominowych po nad temi otworami dla lepszego skupienia tego gazu, który płonąc wciąż ogniem błękitnym, był przedmiotem ciągłego ubóstwienia ich i czci bezustannéj, oddawanéj w świątyniach wzniesionych po nad temi przewodami rurowemi, stanowiącemi jak gdyby ich ołtarze. Dziś już tylko liczne gruzy dawnych świątyń pokrywają tę płomienną ziemię. Ostatniemi czasy siła wybuchów ognistych téj okolicy wzmogła się była do tyla, że je dostrzegać można było z odległości kilku mil.

Zjawiska podobne wydobywających się gorejących gazów z ziemi, są dość powszechnemi na kuli naszéj. Towarzyszą one prawie zwykle wybuchom wulkanów błotnistych, lub powstają częstokroć w pobliżu źródeł nafty lub skalnéj smoły, albo też wydobywają się z pokładów węgla kamiennego. Półwysep Taman, również jak i Krym (w pobliżu Kerczu) obfitują w tego rodzaju zjawiska. Pomiędzy Bolonią i Florencyą w Pietra-Malo wydobywanie się płonących gazów jest dość powszechnem, również jak w ogóle w całych zachodnich i południowych stokach Apeninów. Zjawiskami podobnemi słyną Miano w księstwie Parmy, również jak Torre i Rivalta a sława ogni Velleia sięga odległych czasów. Sycylia, wyspy Greckiego Archipelagu, wschodnie brzegi morza Kaspijskiego, Persya, wschodnie brzegi Indyj, Chiny, Japonia, Ameryka północna, wyspa Trinidad, wyspy Sondy jak Timor i Jawa, nawet Afryka i Australia pokryte są mniéj lub więcéj obfitemi źródłami wyziewów gazowych.

Przyroda, która zda się za rękę prawie wiedzie człowieka, przewodnicząc mu macierzyńsko w odsłanianiu swych tajemnic i zużytkowywaniu swych darów, i we względzie oświetlania gazem była pierwszą nauczycielką człowieka. Chińczycy, jako wielce praktyczny naród, zawczasu poszli za jéj wskazówkami i nie marnowali jéj darów. Obfite źródła gazu znajdujące się w tem rozległem państwie, a szczególniéj studnie ogniste leżące w Szu-Tehhonan, Chińczycy starannie obudowywali, wydobywający się z nich gaz zbierali, lub go przeprowadzali rurowemi przewodami do pomieszkań okolicznych wiosek. Oświetlanie gazowe było więc najprzód wprowadzone w Chinach, i to od już niepamiętnych lat.

Widzimy więc, że nie tylko w kierowaniu się igłą magnesową, to jest w wynalezieniu bussoli i druku, uprzedziło dumną Europę to prastare plemię, lecz także może w odkryciu prochu, a niewątpliwie w oświetlaniu gazem. Nowe poparcie słów mędrca Judei: »Nic nowego pod słońcem.«

Jest wszakże niezmierna różnica w tem użytkowaniu przez Chińczyków daru przyrody, która sama gaz już wyrobiony im podawała, a w wynalazku Europejczyków, którzy po wyrozumieniu dopiero natury gazów płonących i sposobu którym te gazy powstają, przez rozkład ciał zawierających je w sobie, mogli je umiejętnie zastósować i przez dowolne tworzenie związków chemicznych wzmódz siłę światła tych gazów. Różnica pomiędzy temi dwoma wynalazkami taka zupełnie istnieje jak pomiędzy przypadkowem wynalezieniem i umiejętnem poszukiwaniem. Przyznać wszakże należy, że jeśli nie sława samowiednego wynalazku, to bezspornie chluba praktycznego zastósowania gazu do oświetlania należy się Chińczykom.

Gazy płonące, które przyroda sama tak obficie

umieszczał wiele artykułów, tak wierszem jak prozą w czasowych pismach naszych. W rękopiśmie musiał także niemało zostawić, był to bowiem skrzętny i gorliwy (prawie nad siły) pracownik. Praca też śmierć mu przyspieszyła, bo 33 lat życia zaledwie liczył, a strata jego tem boleśniejszą, iż koło niego garnęła się liczna rodzina, znajdując zawsze w potrzebie pomoc i oparcie. Choroba która go wpędziła do grobu, kilka lat srożyła się nad nim: do ostatniéj jego chwili nie folgował czynnemu życiu, pełnemu cichych poświęceń, a bolesnych nieraz zawodów.

Francya.

Paryż, 9. Marca. — Na kilka dni zawieszono sesye w sprawie newszatelskiéj z powodu tego, że hr. Hatzfeld zażądał nowych instoukcyj. — Rząd francuski i lord Palmerston w najlepszém są porozumianiu i wspólnie działać mają w sprawie chińskiéj. Zawarto w téj mierze konwencyą i Francya umieściła klauzulę na korzyść katolików. — Ojciec Ventura kazał wczoraj znowu w Tuileryach i wystąpił z wielką wolnością przeciw uniwersytetowi. — Pismo prywatne z Wiednia zamieszczone w Pays donosi, że wytknięcie granicy mołdawskiéj nad górnym Yalpuk skończyło się, i że miasto i territoryum Komrat oddano 2. Marca urzędownie władzom rosyjskim. To samo pismo przytacza list z Petersburga z 1. Marca takiéj treści: Rząd cesarski zalecił w skutek raportu jeneralnego gubernatora Syberyi, miasto Kiachtę wynieść na stolicę obwodu. Kiachta jest, jak wiadomo, najważniejszem miejscem handlu między Rosyą a Chinami, a ważność jego zwiększyła się przez ostatnie wypadki.

— W liście pisanym z Paryża d. 28. Lutego donoszą nam: W téj chwili wracam z kościoła gdzie się odbyło żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. pułkownika Niegolewskiego. Licznie zebrani Polacy i Polki i wszyscy uczniowie szkoły w Batignolle zapełnili kościół, do których po odbytéj żałobnéj mszy, nader pięknie przemówił ks. Jełowicki, skreślając czyny i gorącą miłość dla kraju rodzinnego zmarłego Niegolewskiego. Zebranym groszem pośród polskiego wychodztwa, postanowiono wydrukować tę mowę, która jest wiernym obrazem uczuć zgasłego pułkownika.

— Czytamy w gazecie Univers z 6. Marca:

Dnia 21. Lutego w kościele śgo Ludwika na wyspie *(Saint Louis en l'Ile)* odbył się obrząd zaślubin JO. księżniczki Izabelli Czartoryskiéj z JW. hr. Janem Działyńskim. Wybór towarzystwa paryzkiego był przytomnym téj ceremonii, jako też wielu znakomitych cudzoziemców. Polacy zamieszkali w Paryżu, znajdowali się w wielkiéj liczbie, chcąc przez to okazać uszanowanie połączone z przywiązaniem dla zacnéj familii nowożeńców. Pięćdziesiąt młodych panienek polskich, wychowane staraniem ich dobrodziejki księżnéj A. Czartoryskiéj w jéj pałacu, były przytomne w bieli ubrane z bukietami w ręku. Cudownie odśpiewały kilka kawałków pieni kościelnych. Msza śta celebrowaną została przez JE. kardynała Donnet, arcybiskupa z Bordeaux, z którego odezwy, którą miał do państwa młodych, przytoczymy kilka ustępów:

»Dwoje małżonków, oboje w żałobie za ojczyznę, łączą się, ażeby wspólnie wsparci dopełnić pielgrzymki życia; to zdarzenie obudza najtkliwsze współzucie, wyciskając łzy, których się nigdy nie żałuje, a te są łzy pochodzące z niespodziewanéj radości w dniach ciężkich doświadczenia Albo się mylę, albo też jest okres, którego tajemnice tylko święte związki poznać mogą.«

Poczem przedstawiwszy zajmujący obraz obowiązków nadanych przez małżeństwo, JEminencya opisał w kilku wyrazach historyą obudwóch rodzin, a obracając się do młodego hrabiego:

»Twoi przodkowie — mówił do niego — opłacili wolnością swoją poświęcenie ku sprawie katolickiéj i niepodległości ojczyzny. Twój godny ojciec wypłaciwszy chwalebnie dług swój na polach bitwy, wydał akta nieoszacowane dla historyi polskiéj, i pokazał się zawsze dobrodziejem okolic które zamieszkiwał, przez szlachetną zachętę sztuk pięknych i rękodzielni.

Co do ciebie Pani, należysz bowiem do téj dostojnéj rodziny pochodzącéj z Jagiellonów, która od tego czasu przez wszystkie epoki, oznaczała swoją istność wysokiemi godnościami w państwie, narodowością i szlachetnem poświęceniem dla ojczyzny, niech ci będzie rzeczą wiadomą, iż znamy jakim prawem twoja rodzina posiada współczucie narodu, zawsze walecznego aż do bohatyrstwa, zawsze szlachetnego w swych obyczajach, ciągle wiernego bez widoków osobistych. Jeżeli doświadczenia które na nas zsyła Opatrzność, wydają nam się czasami długie, znośmy je mężnie i miejmy nadzieję, iż nie będą trwać wiecznie. Jest to życzenie które składam u stóp tego ołtarza.

Co nam będzie dano widzieć tym czasem młoda paro, oto odwagę i poświęcenie z jakim jak jedno tak drugie potraficie bronić wiary i ogniska ojców waszych. Przez szlachetność dobroczynną, tę cechę dziedziczną domów waszych, zwiększajcie, jeżeli być może, sławę nazwiska, które się stało tak upowszechnione we Francyi jako i w Polsce.

I pamiętajcie każdéj chwili życia waszego, iż ani Bóg ani ludzie nie przestają na cnotach zwyczajnych u ludzi, którzy odebrali wraz z życiem przywiléj spadku wyjątkowego.«

Po ukończonym obrządku odbytym z wielką uroczystością, było liczne przyjęcie w Hotel Lambert; zakłady polskie ustanowione w Paryżu, szkoła przygotowawcza Polaków z Montparnasse, dom polski schronienia dla starców, szkoły bezpłatne wyspy śgo Ludwika przyszły składać swoje życzenia młodéj parze i obojga rodzinom. Obiad na sto osób ofiarowanym był rodakom zaproszonym. I ubodzy wyspy śgo Ludwika nie zostali zapomnieni. Świetny wieczór dzień ten zakończył.

(Kor Cz.) Pamiętacie żem zaniósł reklamacyę do p. St. René Taillandier profesora w Montpellier z powodu wyrażenia jakiego użył mówiąc o szlachcie galicyjskiéj i o romansie p. Freytag; pamiętacie, że p. St. René Taillandier obiecał wyrażenie objaśnić i poprawić. Dokonał tego w ostatniéj *Revue des deux Mondes.*

Wyszedł pierwszy poszyt *Revue franco-slave, recucil international, composé d'articles traduits des Revues russes, polonaises, bohémes, serbes et autres d'articles originaux.* We wstępie Przegląd oświadcza, że chce dać poznać Francyi narody słowiańskie i sąd tychże narodów o Francyi; że będzie unikał polityki, że będzie bezstronnym i t. d. Daléj Przegląd umieszcza w tłumaczeniu następujące artykuły: 1) Galaszowa (z rosyjskiego) o cesarzowéj Katarzynie II i wpływie oświaty francuskiéj w Rosyi, w którym Katarzyna wystawiona jest jako wielbicielka oświaty i sprawiedliwości; 2) pana Słomczewskiego (z Dodatku Czasu) o Macaulayu; 3) bar. Bode (artykuł oryginalny o Persyi nadkaspiskiéj) jest to interesujący artykuł; 4) Ignacego Chodźki (z Obrazów litewskich) Dom mojego dziadka; 5) p. Ewy Felińskiéj (z polskiego) Podróż wygnanéj do Syberyi; 6) hrabiego Orłowa (z rosyjskiego (o organizacyi wojennéj Prus w r. 1806. Kronika Przeglądu podpisana przez p. Fryderyka Steiller, mówi o nowych Przeglądach, o drogach rosyjskich, o pracach akademii petersburgskiéj, o recepcyi Biota w akademii paryskiéj, o pani Ristori, o świecie petersburgskim, o Rosyanach w Paryżu, o hrabiny de Morny, o jéj pochodzeniu z Jagiellonów, o księżnie Lieven, o dziele p. Schnitzlera: *Empire des Tzars*, o *Sainte Russie* pana de Kulture (autor kroniki zarzuca p. de Kulture przesadę i poprawia jedno jego podanie o Rosyi, jak mówi: Według powagi bezstronnéj i t. d. Pan Steiller dodaje, że zaniósł reklamacyę do Czasu z powodu nieprzychylnych podań ogłoszonych w nim o francusko-słowiańskim Przeglądzie. Podania te przesłał mój korespondencyjny kolega (bez znaku). Będąc od kilku dni złożony słabością, kolega mój prosi mnie, abym zamieścił w mym liście taką jego odpowiedź: »Zrobiłem zrazu przychylną wzmiankę o Przeglądzie, potem zwątpiłem i z ostatecznem zdaniem się wstrzymałem, teraz czekam, aby o Przeglądzie według jego roboty osądzić.« Dzielę zdanie mego kolegi i czekam także. P Steiller nie powinien się dziwić, że pokazał nieufność. Na Przeglądzie w jakim pracuje może zyskać sama tylko Rosya, bo ona może wziąść najwięcéj jego abonamentów. Kronika p. Steiller była napisaną w tym przedmiocie. Czekajmy jednak i nie ściągajmy na siebie zarzutu pośpiechu w wydawaniu sądu. W téj chwili to jest tylko pewnem, że do *Revue franco-slave* nie należy szanowny p. Cypryan Robert, że nie chciał do niéj należyć p. Delavaux, urzędnik ministeryum spraw zagraniczn. i autor artykułów ogłaszanych w *Revue des deux Mondes*

---

tworzy, a których rozkład geograficzny wyszczególnieliśmy powyżéj, są najczęściéj lub czystym wodorodem lub związkiem chemicznym tegoż gazu z węglem albo siarką; a mianowicie wodorodem węglowym, wodorodem dwuwęglowym i nakoniec wodorodem siarkowym. Wszystkie te gazy, mniéj lub więcéj jarzące, również jak i inne tu nie wymienione, które się wydobywają podczas wyziewów, tworzą się w łonie ziemi, w pobliżu zwykle działań wulkanicznych, będąc także jednym z ich objawów; szczególniéj obfitują w nie okolice wulkanów wygasłych i błotnistych.

Co ziemia tworzy w tajemnicy łona swego na olbrzymią skalę, to człowiek może także zdziałać w mniejszéj wprawdzie mierze, lecz za to umiejętnie, w ilości odpowiedniéj użytemu materyałowi. Te ame wyżéj wymienione płonące gazy tworzą się akże w czasie prażenia węgla lub drzewa; ciała te bowiem zawierają je w dużéj ilości i oswobodzają je przy rozkładzie swem na pierwiastki, co się łatwo otrzymuje, właśnie przez prażenie tych ciał w naczyniach zamkniętych. W wielu bardzo miejscach uważano nawet, że po nad pokładami węgla kamiennego zwykł się wydobywać pewien rodzaj gazu, który się zapalał płomieniem, gdy się doń zbliżano z ogniem. Anglik Clayton, który pierwszy zwrócił na to uwagę w końcu siedmnastego wieku, nazwał ten gaz *gazem węgla kamiennego*, nie umiejąc mu nadać innéj właściwszéj nazwy, bowiem chemia pochodnią swoją nie rozświetliła jeszcze była tajemnic składu ciał przyrody. W sto lat dopiero po tem, to jest w końcu wieku ośmnastego, przekonano się w Anglii, że w czasie prażenia drzewa lub węgla w celu wydobywania z nich smoły, wywięzuje się pewien rodzaj łatwo zapalnego gazu, który nazwano *światłem filozoficznem.* Bynajmniéj jednak nie dbano o jego zużytkowanie, a widziano tylko w tem jedno z ciekawych zjawisk przyrody, nie domyślając się nawet, że zjawisko to dobrze zrozumiane, mogło i miało się stać jednem z bogatych źródeł przemysłu.

Dopiero francuski inżynier Lebon pierwszy wpadł na tę myśl szczęśliwą i pierwszy postanowił ją zastósować. Miało to miejsce w roku 1797. Prażąc kiedyś nad ogniem trociny drzewa w szklannem naczyniu, dostrzegł on, że zaczął się z nich wydobywać pewien gaz zapalający się za byle przytknięciem ognia i płonący długim, pięknym, jarzącym płomieniem. Przeprowadziwszy wszystkie gazy i pary wywiązane z tego prażenia przez naczynie zawierające zimną wodę, to jest przepłukawszy je otrzymał w wypadku, że prażenie ciał palnych w naczyniu zamkniętem tworzy oprócz smoły i kwasu drzewnego pewien gaz łatwo zapalny, i wpadł na myśl szczęśliwą, że gaz ten może być z korzyścią użyty do oświetlania i ogrzewania. Uszczęśliwiony tym swoim pomysłem i przewidując możność przeprowadzania tego gazu z wielkich odległości, przyrzekał mieszkańcom swego rodzinnego miasteczka, leżącego w departamencie Haute-Marne, że ich wkrótce potrafi i oświecać i ogrzewać z Paryża, dokąd się sam natychmiast udał ze swoim pomysłem. Znalazł on tam wielką pomoc w uczonym Fourcroy, któremu się z myślą swą zwierzył, i ten go wciąż zachęcał do robienia dalszych prób i poszukiwań, mogących poprzeć stanowczo powodzenie jego wynalazku, który miał być wkrótce poddany pod sąd Akademii nauk. W roku 1799 Akademia nauk wybadawszy przedstawiony jéj wynalazek, wydała Filipowi Lebon patent na wyrabianie z drzewa, oleju i innych ciał palnych, gazu mogącego służyć do oświetlania zarówno jak i do ogrzewania. Przyrząd, na który został wydany patent Lebonowi, nazwał on *Thermo-lampą.* Jednocześnie prawie Lebon wydał pamiętnik, którego sam tytuł dostatecznie wyraża, jak rozległe przyznawał on zastósowanie wynalazkowi swojemu i o ile sobie z niego korzyści obiecywał. Tytuł pamiętnika następny: Thermo-lampa czyli piece, które grzeją i oświetlają oszczędnie, i nadto dają oprócz kilku cennych produktów siłę poruszającą, mogącą się dać zastósować do wszelkiego rodzaju machin.

Wykazuje on w tym pamiętniku nieumiejętność dotychczasową w użytkowaniu ciał palących się, marnowanie gazu mogącego służyć do oświetlania, równie jak i znacznéj ilości ciepła mogącego być korzystnie zaoszczędzonem i użytem, i doradza wszystkim fabrykom mogącym potrzebować światła, ciepła i dźwigni ruchu, użycie swojéj thermo-lampy. Ten ostatni punkt jest najmniéj wyjaśniony w pamiętniku, choć wynalazca jednak stanowczo w nim utrzymuje, że dotychczasową siłę mechaniczną wody można będzie korzystnie zastąpić jego przyrządem. Co się zaś tyczy drugiego zastósowania, to jest ogrzewania gazem, długi czas mało zwracano nań uwagi, bardziéj mając na celu same tylko oświetlanie i dopiero jak zobaczymy późniéj, w ciągu ostatnich zeszłych lat kilku tę myśl ogrzewania gazem podjęto i zastósowano.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

o Rosyi, że p. Lipert literat i księgarz, nie chciał także do niéj należyć, cho-
ciaż jego nazwisko figuruje w anonsie *Journal de la Librairie.* P. Schnitzler
zniechęcony i mieszkający obecnie w Strasburgu, nie sądzę, aby do Przeglądu
należał, a jeżeli należy, będzie niezawodnie pisał w duchu znajomym. Panowie
Amero, wydawcy Przeglądu, napotkają trudności i nieufności i niech się temu
nie dziwią. Mówię tylko o trudnościach moralnych to jest międzynarodowych,
o trudnościach finansowych wcale nie wspominam i czekam na drugi numer
Przeglądu, jeżeli się pokaże.

Nowe przeglądy spadają na nas jak grad. Mamy *Revue Espagnole et
Portugaise,* trudniącą się półwyspem Iberyjskim, mamy *Aliance littéraire,*
trudniący się Anglią i Francyą; mamy *Revue philosophique et religieuse* tru-
dniącą się *da capo* Saint Symonizmem. Przeglądy stają się coraz grubszemi.
Zawieszona przez miesiąc *Revue de Paris* odżyła i ogłosiła dobry artykuł
p. Pelletan o dziele p. Dupont-White *l'individu et l'Etat. Le Correspondant*
ogłosił cierpki artykuł o marszałku de St. Arnaud, *Revue Contemporaine* za-
wiera coraz lepsze prace. W ostatnim poszycie znajduje się ciekawy artykuł
p. Esquiron de Parieu o podatkach szwedzkich a jeszcze ciekawszy p. Ed. Si-
mon o sejmie frankfurtskim. P. Simon twierdzi, że sejm frankfurtski według
traktatu z r. 1815 powinien być konfederacyą państw (etats), i że się zamienił
na konfederacyą książąt, która nie daje mieszkańcom żadnéj rękojmi. P. Simon
wystawia potrzebę reformy. Wkrótce *Revue Contemporaine* ogłosi artykuł
w interesie skojarzenia kanału suezkiego z drogą eufratową. *Revue des deux
Mondes* zawiera artykuł p. de Chasseloup Laubat pełny aktualności, bo po-
wstający na zamierzone zaprowadzenie podatku od akcyi. P. Dauré w *Pro-
blémes de législation* doradza po raz tysiączny zaprowadzenie podatku postę-
powego. Pierwszy tom *Etudes de theologie, de philosophie et d'histoire* za-
wiera między innymi artykuł O. Gaganna o nauczaniu teologii w Rosyi i nie-
znany dotąd dokument o wypędzeniu Jezuitów z Moskwy w r. 1689. P. Ed-
gard Quinet ogłosi wszystkie swe prace w 10 tomach; 3 zajmą dzieła filozofi-
czne, 3 historyczne, 2 poetyczne, a reszta mieszaniny. Będzie to owoc 30-le-
tniéj pracy, pracy często gruntownéj.

Przechodzę do polityki. — Dzienniki angielskie oddają sprawiedliwość cesarzowi, że chociaż był panem wojny między Anglią a Rosyą w Persyi, chociaż mógł z takiego położenia wyprowadzić wiele korzyści, cesarz postąpił bezstronnie i z dobrą wiarą do zawarcia pokoju się przyczynił. Traktat anglo-perski będzie ratyfikowany przez szacha za 3 miesiące. W przewidzeniu, że ratyfikacya nie napotka na trudności, Anglia i Persya zawarły 3miesięczne zawieszenie broni.

Napoleon III. nie nadużył korzystnego położenia, jakie mu dał pobyt Feruk chana w Paryżu, ale wyciągnąć z niego korzyści nie zaniedbał. Otrzymał korzyści w Szwajcaryi, we Włoszech, w Genui i na morzu Czarnem. Flota angielska opuściła morze Czarne. Czy otrzymał korzyści w Mołdo-Wołoszczyznie? to czas pokaże. Wiecie, że nie uwierzyłem w jedność Mołdo-Wołoszczyzny. Zdaje się, że stanie się na mojem. Cokolwiek nastąpi, artykuł Monitora ogłoszony za jednością Mołdo-Wołoszczyzny, otrzyma przewidziany owoc, to jest pozyska dla i jéj cesarza patryotyczne umysły rumuńskie.

Wątpiono, kiedym między powodami zbliżenia się Francyi do Rosyi, nadmienił o zamiarze korzystnego traktatu handlowego, a oto donoszą z Petersburga, że hr. de Morny pracuje nad tym traktatem z ks. Gorczakowem.

Z Szwajcaryi przychodzą alarmujące nowiny. Rojaliści newszatelscy mają myśleć o nowéj awanturze w zamiarze poparcia reklamacyi Prus. Le Nord zwala alarm na radykalistów. Trzeba się tego było spodziewać.

La Presse jest jedynym dziennikiem francuskim, który odbiera regularne i dobre korespondencye ze Sztokolmu. Zajmowanie się tego dziennika Szwecyą, jest tem ważniejszem, że wiadome są jego dzisiejsze stosunki.

Rad jestem z postu, bo już nie potrzebuję mówić o balach. Wolę mówić o kazaniach. W Notre Dame każe o. Feliks jezuita, w kościele św. Magdaleny o. Lavique jezuita, w kościele st. Germain l'Auxerrois o. Sonamiais jezuita, w nowym kościele św. Marcina ksiądz Bautain, dawny jeneralny wikaryusz. Dzisiejsi kaznodzieje nie trzymają się już tradycyi Bossueta, to jest, mało mó-mówią o dogmatach; trzymają raczéj tradycyi Bourdalone, to jest, traktują samą moralność. Protestanci czynią podobnie. Zyskuje na tem wnętrze Francyi, to jest, zgoda i pokój rodzinny, ale nie wiem, czy na tem zyskuje religia. Patrząc na to, co się dzieje w dzisiejszéj Francyi, możnaby powiedzieć, że nadeszła realizacya maksymy angielskiéj, według któréj moralność jest w każdym kraju pierwszą umiejętnością, a drugą ekonomia polityczna. Brakuje tylko Francyi drugiego Bourdalone, brakuje jéj genialnego kaznodziei, umiejącego uderzać trafnie a śmiało na złe dzisiejsze. Kardynał Morlot bawi w Paryżu, dla tego, że jest senatorem; nie mieszka w arcybiskupstwie, lecz w domu misyonarzy (Lazarystów).

Słabość mego kolegi zmusza mnie do mówienia o wszystkiem. Zmuszony jestem dodać, że Paryż bawi się bajką o przyjęciu Thiersa do obozu cesarskiego. Oddał on sprawiedliwość cesarzowi, ale do cesarstwa nie przyjdzie. Francya jest zbyt światłą i zbyt czuje swą godność, aby zmiany opinii mogły być w niéj łatwe i podobne. Trzeba wyznać na pochwałę Francyi, że mimo wielkości nowego cesarstwa, każdy z jéj ludzi publicznych, każdy z poważniejszych pisarzy, zachował swą dawną opinię. Wyjątek ogranicza się tylko do pp. Persis i de Cormenin.

Proces złodziei doków zajmuje bardzo Paryż. Pozycya syna Berryer jest smutna, ale niestety zasłużona. Chociaż w nim nie figuruje, Anglik Stocks odgrywa w tym procesie prawdziwego Mefistofellesa. Proces skończy się dopiero pojutrze. Cusin i Legendre będą skazani, bo chcieli zyskać zbyt wiele. Onegdaj umarł jenerał Berryer, stryj obwinionego. Czy ze smutku? nie umiem powiedzieć.

Débaty straciły cierpliwość i powiedziały dziennikowi Assemblée nationale, »verba veritatis«. Zapewniły, że nie chcą monarchii średniowiecznéj Assemblée nationalée, lecz monarchii nowożytnéj, z równością sukcesyi, z równością w obliczu praw, z wolnością wyznań itd.

Nałożenie podatku na akcye, sprawia rodzaj agitacyi, mianowicie w świecie finansowym. Cesarz ma się udać na posiedzenie rady stanu, kiedy kwestya tego podatku się wytoczy.

Co niedziela ambasadorowie przedstawiają cesarzowi wiele cudzoziemców. Wczoraj (d. 1. b. m.) przedstawili ich z pięćdziesięciu. Mieliśmy wczoraj prawie dzień wiosenny. Tego dnia kaskada parku bulońskiego po raz pierwszy tego roku została puszczoną.

Panna Nightingal nie szczędzi datków na dobro biednych francuskich. Tyle ona odebrała usług od francuskich sióstr miłosierdzia, że nie może się dosyć wywdzięczyć. Jest to osoba prawdziwie wyższa, dająca przykład całéj Anglii.

Przybył do Paryża 15stoletni skrzypek Niedzielski, przysłany do tutejszego konserwatoryum muzycznego kosztem kupców warszawskich.

Anglia.

Londyn, 9. Marca. — Zewsząd nadchodzą adresy do lorda Palmerstona pochwalające wytrwałość i energią, jaką okazał w utrzymaniu honoru Anglii w sprawie chińskiéj. Cały lud dzieli zdanie lorda Palmerstona.

Galicya.

Dowiadujemy się ze Lwowa iż tamże na dniu 6. b. m. odbyło się żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. pułkownika Niegolewskiego w kaplicy ś. Jakóba Strejny przy kościele OO. Franciszkanów. Licznie zgromadzeni jak mężczyzni tak damy modlili się na tem cichem ale rzewnem nabożeństwie. Kazania nie było, ponieważ władze nie pozwalają mów przy obrzędach pogrzebowych, choć to według zasad katolickiego kościoła jest we zwyczaju.

Kraków, 7. Marca. — Wczoraj umarł w mieście naszem hr. Eugeniusz Dzieduszycki, mąż powszechnie szanowany i zasłużony krajowi; śmierć przeto jego nietylko okryła żałobą rodzinę i licznych przyjaciół, lecz jest bolesną stratą dla Krakowa i całéj Galicyi. Zaczem jego pamięci poświęcimy dłuższe wspomnienie, chcemy tu choć w kilku słowach wyrazić ogólne współczucie.

Hiszpania.

Madryt, 5. Marca. — Nareszcie ogłoszono w gazecie tak dawno oczekiwany budżet; nie wywarł on złego wpływu. Zresztą rzecz ta zbyt jest nową i zawikłaną, aby można sobie o niéj odrazu sąd wyrobić. Oczekują rozbioru budżetu w pismach publicznych. — Pogoda piękna, która po gwałtownym deszczu nastała, rokuje dobry, urodzajny rok, wywarła ona już wielki wpływ na ceny zboża.

Turcya.

Do gazety tryestskiéj donoszą: Na cle w Galacie skonfiskowano w ostatnich czasach wiele książek sławońskich, które miały być przemycone do Bulgaryi i w których modlitwy się nachodzą, żeby niebo raczyło zniszczyć państwo otomańskie i wcieliło je w cesarstwo prawowierne. Nadmienić tu wypada, że książki te wydrukowano na mocy ukazu cesarza Aleksandra IIgo i za zezwoleniem ś́go synodu.

Azya.

Nord ogłasza wiadomość żurnalu konstantynopolitańskiego, o wkroczeniu 3000 Rosyan do Persyi, za mylną. Wiadomość tę podały telegraficzne depesze z Marsyiii i Tryestu. Ztąd niejako pokazuje się, jak mylne, jak niepewne są doniesienia gazet w sprawie azyatyckiéj. Nord dziwi się niewiadomości redakcyi gazet zachodnich.

Kronika miejscowa.

Poznań, 13. Marca. — Jak tylko nieco łagodniejsze dnie nastały, już skrzętni przemysłowcy krzątać się zaczęli u nas z różnemi robotami, które wymagają pewnéj ciepłéj temperatury. I tak na placu ku Kundorfowi zaledwie zniknął śnieg i skorupa zlodowaciała, aliści kamienica obszerna narożna się wznosi ku pierwszemu piętrowi, brukarze rzucili się do robót niedokończonych na zimę, a mianowicie około kościoła św.-marcińskiego i pięknie wybrukowali chodniki i wszelkie przystępy do kościoła. Od dwóch przecie dni przymrozki znacznie ścięły ziemię, ścięły wodę, glinę, wapno i ustały znów roboty po ulicach i placach i niewiemy, kiedy cieplejsza pora rozweseli chętnych do pracy. Tymczasem ruch znaczny odbywa się około chwalszewskiego mostu, bo po rozpuszczeniu lodów na rzece, żegluga się ustaliła i puszczają się liczne berlinki ze zbożem do Szczecina.

Wolsztyn, 11. Marca. — Przed rokiem ożenił się gospodarz na olędrach dąbrowskich. Po weselu rozchorowała się młoda żona i pozostała w domu rodzicielskim. Gdy wracać zaczęła do zdrowia, udała się do męża, ale ten niekontent z posagu szczupłego swéj żony i jéj słabowitego zdrowia, dręczył niebogą, niepozwalał jéj odwiedzać matki, a nareszcie uwiązał ją łańcuszkiem do łóżka, aby niewstawała. Przypadkiem matka odwiedziła swą córkę i zastała ją w tem smutnem położeniu. Zaskarzyła więc zięcia o okrucieństwo i córkę zabrała z sobą do domu. Śledztwo przeciw małżonkowi niegodnemu wytoczono.

Bydgoszcz, 10. Marca. — Onegdaj wieczorem o godz. 9éj spaliła się dość znaczna, bo dwupiętrowa kamienica nad Brdą położona. Kilka osób podczas ratowania tak znacznie zostało poranionych, iż je odnieść było trzeba do lazaretu. Właściciela téj kamienicy nie było w domu, bo był wyjechał. Powód pożaru nie wykryty.

Rozmaite wiadomości.

— Miniony karnawał nastręczył w Tryeście sposobność do popełnienia
znacznéj kradzieży. Niedziwno tam widzieć maski na ulicach i po domach
prywatnych wyprawiające żarty w dni redutowe, dla tego nie sprawiło ża-
dnego wrażenia, że dnia 21. Stycznia pod wieczór, cztery maski weszły do
domu pewnego bogatego kupca, który niedawno przesiedlił się z Wenecyi.
Kupiec był pod ten czas w teatrze, a żona została w domu. Dwie z tych ma-
sek udało się do jéj pokoju, wyprawiając różne psoty, które ściągnęły wszy-
stkich domowników. Wśród tego, dwie inne maski zakradły się do kantoru,
i lubo kasa opatrzona była ciężkiemi zamkami, dostały z niéj, jak właściciel
potem zeznał, 65,000 złotych reń. w gotówce. Cała ta sprawka złodziejska
nie trwała ani 15 minut.

— Markiz Caraccioli, poseł neapolitański przy dworze angielskim, a następnie przy francuskim, utyskiwał na swój pobyt w Anglii, mówiąc: że słońce angielskie podobne jest do księcia w Neapolu, i że tam niema innych dojrzałych owoców tylko gotowane w garnku.

(Nadesłano.)

Już to po raz drugi, wypada mi bronić powiatu Wrzesińskiego od nieza-

służonego zarzutu, jakoby tenże w opłacaniu dobrowolnych składek do Towarzystwa Naukowéj Pomocy, po za innymi zostawał powiatami, i pragnę, aby kassa komitetu powiatowego w Miłosławiu, do podobnych oskarżeń powodów dawać przestała.

W Nrze 58 Gazety W. X. Poznańskiego, w sprawozdaniu o Walném Zebraniu Towarzystwa Naukowéj Pomocy, z d. 8. m. b. powiedziano dosłownie:

»że powiat Wrzesiński, ani jednym groszem polskim, sprawy oświaty poprzeć i podnieść nie zechciał.«

Oświadczam niniejszém, że z powiatów najmniejszy powiat Wrzesiński około 360—400 Tal. rocznie na ręce kassyera komitetu powiatowego J. X. Tułodzieckiego w Miłosławiu składa, że ja zbieraniem składek z jednéj trzeciéj części powiatu się trudnię, i rocznie mniéj więcéj 120 Tal. najregularniéj, na ręce tegoż kassyera przesyłam. Dodaję nareszcie, że w moim okręgu, składki nawet do 8go Jana 1857. r. zebrane i do Miłosławia już odesłane zostały, co kwity w mym ręku się znajdujące udowodnią.

Nie nagana więc, ale raczéj wzmianka o gorliwem i chętnem płaceniu składek, powiatowi by się należała, i nie wątpię, iż Szanowny kassyer komitetu Wrzesińskiego opinią, jaką w czytającéj publiczności wzmiankowane sprawozdanie o walnem zebraniu T. N. P. wywołać mogło, w swéj relacyi sprostować raczy.

Września, 12. Marca. Edward Poniński.

Przybyli do Poznania 13. Marca.

BAZAR: Mikorska z Wyganowa, Chłapowski z Turwi.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Maliniak z Warszawy, Levy z Lipska, Rudolph z Wschowy, Fiedler z Szczecina, Löwenstein z Głogowa.
HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: Delkeskamp z Bremy, Seyffert z Wrocławia, Goos z Berlina.
HOTEL DU NORD: Schmidt z Dittersbach, Krzyżański z Sapowic, Burchardt z Buku, Schirmer z Wrocławia, Philippsohn z Berlina.
POD CZARNYM ORŁEM: Degener z Paruszewa, Heymann z Berlina.
HOTEL BERLINSKI: Moszczeński z Jeziórek, Raczyński z Smolar, Jessnitzer z Sroczyna, Brebisch z Marszewa, Emmel z Stęszewa, Scholz z Zgorzelic.
HOTEL PARYZKI: Holzmann z Zaniemyśla, Wietersheim z Gniezna, Heickerodt z Spławia, Baranowski z Gwiazdowa, Iffland z Lubowa, Jackowski z Pomarzanowic, Rogaliński z Ostrobudek, Linke, Kunze i Jähnert z Wełny.
HOTEL WIEDENSKI: Kranse z Wolsztyna.
HOTEL WROCŁAWSKI: Riesner z Kaiserswalde, Jacobi z Cielnewa.

W dniu 10tym b. m. zakończył swe doczesne życie ś. p. Wincenty Kalkstein, w Wiesbaden; o czém donosi familia krewnym i przyjaciełom zmarłego.

Kurs giełdy berlińskiéj.

Dnia 12 Marca 1857.	Stopa pCt.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{1}{2}$
dito z roku 1850.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
dito z roku 1852.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
dito z roku 1853.	4	—	$95\frac{1}{2}$
dito z roku 1854.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
Obligi długu skarbowego	$3\frac{1}{2}$	—	$84\frac{5}{8}$
dito premiów handlu morskiego	—	—	—
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	—	—
dito miasta Berlina	$4\frac{1}{2}$	—	—
dito dito	$3\frac{1}{2}$	—	—
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	$87\frac{3}{4}$	—
dito Prus Wschodnich	$3\frac{1}{2}$	$87\frac{1}{2}$	—
dito Pomorskie	$3\frac{1}{2}$	—	$87\frac{3}{4}$
dito W. X. Poznańskiego	4	$99\frac{1}{4}$	—
dito W. X. Pozn. (nowe)	$3\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{2}$	—
dito Szląskie	$3\frac{1}{2}$		$86\frac{3}{4}$
dito Prus zachodnich	$3\frac{1}{2}$	$83\frac{1}{4}$	—
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	$91\frac{3}{8}$
Louisdory	—	—	110
Akcye kolei żelazn. Starogr. Poznańsk.	4		101

CENY TARGOWE
w mieście Poznaniu.

Dnia 13. Marca 1857 r.	od tal.	od śgr.	od fn.	do tal.	do śgr.	do fn.
Pszenicy pięknéj, szefel po 16 garn.	3	—	—	3	7	6
Pszenicy średniéj	2	10	—	2	20	—
Pszenicy ordynaryjnéj	1	27	6	2	5	—
Żyta przedniego, szefel	1	18	—	1	20	—
Żyta lżejszego	1	16	—	1	17	—
Jęczmienia dużego, szefel	1	12	6	1	16	—
Jęczmienia małego	1	7	6	1	12	6
Owsa, szefel	—	25	—	—	27	6
Grochu do gotowania, szefel	—	—	—	—	—	—
Gorch na pastwę	—		—	—	—	—
Tatarki szefel	—		—	—	—	—
Ziemniaków, szefel	—	15	—	—	16	—
Masła, garniec	2	5	—	2	10	—
Koniczyna czerwona	—	—	—	—	—	—
Siana, centnar	—	20	—	—	22	6
Słomy, kopa po 1200 funt	5	—	—	5	15	—
Spirytusu (beczka 120 kw.) 80% Tral. dnia 11. Marca	23	15	—	24	—	—
dnia 12. »	23	22	6	24	7	6

(Dodatek.)

№ 62. Dodatek do Gazety Wielkiego Księstwa Poznańskiego, dnia 14. Marca 1857.

XXXVI^er Jahrgang.

Verzeichniß

ächter Garten-Gemüse-, Blumen- und ökonomischer Futter-Kräuter- und Gras-Samen,

welche für das Jahr 1857 ganz ächt, frisch, und von erprobter Keimkraft in bester Güte zu haben sind

bei Friedrich Gustav Pohl in Breslau,

Herren-Straße 5, nahe am Blücherplatz.

Die Centner-Preise sind für richtige 110 Preuß. Pfund und nicht, wie auf andern Preislisten für 100 Pfund, wo 1/11 Centner an Gewicht fehlt, angegeben.

Briefe werden franco und der Geldbetrag gleichzeitig mit der Bestellung erbeten, widrigenfalls der Besteller die Verpflichtung eingeht und übernimmt, daß der Betrag bei Uebersendung des Samens zugleich durch Postvorschuß auf ihn mit entnommen wird. Bei Gemüse- und Blumensamen, da der Versandt der kleinen Pakete bis 5 Pfd. blos in Papier gut verpackt geschieht, wird nichts für Emballage angerechnet. Bei Runkelrüben-, Gras- und Futterkräuter-, so wie überhaupt bei allen ökonomischen Samen, wo Leinwand oder Säcke zur Emballage dazu gegeben werden, wird solche zum Einkaufspreise für den einfachen 1/4 Scheffel 2½ Sgr., den einfachen 1/2 Scheffel 3½ Sgr., den einfachen 1 Scheffel 4½ Sgr. und den einfachen Sack von 2 preuß. Scheffel mit 8 Sgr. berechnet.

Um deutliche Namens- und Orts-Unterschrift werden die Committenten dringend gebeten. Friedrich Gustav Pohl, Breslau, Herrenstraße Nr. 5.

Meine Anweisungen (meine Vorträge beim Breslauer landwirthschaftlichen Verein), I. (dritte sehr vermehrte Auflage), wie im Grossen am zweckmässigsten Möhren anzubauen und dieselben in grossen Massen ohne Keller bis spät ins Frühjahr sicher zu überwintern. II. Saat-Getreide, Runkelrüben- und Möhren-Samen, so wie Samen aller Gewächse die nicht verpflanzt werden; mit einer Leim-, Knochenmehl-, Gyps- und Asche-Düngung zu überziehen, wodurch ein weit höherer Erndte-Ertrag erzielt wird, und Verbesserung des Jähters, wird jedem Runkel-Rüben- und Möhren-Samen-Käufer gratis verabreicht.

Friedrich Gustav Pohl,
Mitglied des Breslauer landwirthschaftlichen Vereins.

Erster und alleiniger Züchter des Samens Pohls neuer 1845 gefallener Riesen-Futter-Runkel-Rübe (Beta vulgaris gigantea Pohl), sowie Züchter des Samens Dauci Carottae albae viridicipitis giganteae.

Samen für die Oekonomie.

Egyptischer Sommer-Schilf-Staudenroggen mit Grannen.
Triticum abyssinicum.

den Speltzarten beizuzählen. Eine sehr Stroh-, Körner- und Mehl-ertragreiche Halmfrucht von eigener 1856 Erndte, den preuß. Scheffel 4 Thlr.

Crataegus oxyacantha-Samen.

Weißdorn, zur Anlegung von Hecken und lebendigen Zäunen, der Ctr. 18 rthlr., das Pfd 6 sgr.

Kartoffeln.

Nova Scottia, Nierenkartoffeln aus der nordamerikanischen Grafschaft Skott im Freistaate Kentuky. Diese Nierenkartoffel ist die früheste aller bis jetzt bekannten Kartoffelsorten, sehr ertragreich und wohlschmeckend. Die Stengel dieser Kartoffel wachsen nur 8 Zoll hoch, daher zur Mistbeettreiberei die einzige zu empfehlende Sorte. Das Pfund 3 Sgr.

Zea mays.

Türkischer Weitzen, Welschkorn, Kukuruz, Mays — pro Ctr. Pfd.	rtl	sg.
zum Körnerertrage:		
№ 1 gelber Steyermärkicher	6	2½
„ 2 gelber Kärnthner	7	3
„ 3 gelber Insbrucker	10	4
Zur Grünfutterung:		
„ 4 weißer Canada Pferdezahn	8	3
„ 5 weißer Northern Flint Pferdezahn	8	3
„ 6 weißer runder virginischer Riesen	8	3

Anmerkung Nr. 1 bis 3 wird hier auch selbst beim ungünstigsten Sommer vollkommen reif.

Nr. 4—6, dagegen tragen niemals reifen Samen; vielmehr liefert der Morgen, schon von Mitte August ab an 350 Ctnr. nahrhaftes milcherzeugendes Grünfutter und dies in der Brachzeit.

Gras-Samen. 1856er Erndte.

Die mit † bezeichneten Gräser eignen sich mehr zur Hutung, die ohne † eignen sich hingegen besser zur Schnittfutterung.

Es wiegt der geschlicht gemessene pr. Scheffel Pfd.		Ctr. Pfd. rtl	sg.
24	† Agrostis stolonifera, Fioringras	11	4
19½	† Agrostis vulgaris, gemeiner Windhalm	11	3½
26½	† Aira cespitosa, Raasenschmeele	7	2½
7½	Alopecurus pratensis, Wiesenfuchsschwanz	15	6
22	Dactylis glommerata, gemeines Knaulgras	15	5
18½	Festuca pratensis, Wiesenschwingel	15	5
16½	— ovina, Schafschwingel	15	5
14	Holcus avenaceus (Avena elatior) St foins, französisches Raigras, aus Frankreich bezogen	17	6
8	Holcus lanatus, Honiggras	10	3½
28	† Lolium perenne, engl. Raigras, (ächt engl. Samen)	14	5
20	† Lolium perenne, engl. Raigras, (deutscher Samen)	9	3½
31	† Lolium aristatum (perenne italicum), ital. Raigras	20	8
68	Phleum pratense, Thimotheengras	10	3½

Der Preis des Thimotheengrases u. deutschen Raigrases richtet sich nach dem Einkauf und ist nicht als feststehend anzunehmen.

Gemischte, sich im Wachsthum gleichende Gras-Samen.

		Ctr. Pfd. rtl	sg.
18	A. Für dauerhafte Rasenplätze auf leichten trocknen Boden	14	5
18	B. Für dauerhafte Rasenplätze auf schweren feuchten Boden	14	5
15	C. Zur Hutung und Schnittfutterung für Hornvieh	9	3
15	D. Zur Hutung für Pferde	9	3
15	E. Zur Hutung für Schafe	10	3½

Diese Grassamen-Mischungen sind und werden nur aus den besten, vorzüglichsten Grasarten zusammengesetzt und ist es bei der Bestellung gut, mich von der Lage und von der Bodenbeschaffenheit zu unterrichten, damit genau die Gräser dem Zwecke entsprechend gewählt werden können.

Klee-, Grünfutter- und Wurzel-Samen.

Klee, rother, schlesischer
Klee, — langrankiger Steyermärkscher
Klee, weißer
Knörich oder Ackerspargel, kurzrankiger,
— — — langrankiger,
} zum jedesmaligem billigstem Stadtpreise.

	Ctr. Pfd. rtl	sg.
Lucerne, oder ewiger Klee	30	10
Senft, gelber, pro Schfl. 6⅓ tlr.	7	—
Runkel-Rüben, rothe Wiener Tellerrübe	18	8
— — gelbe Wiener Tellerrübe	18	8
— — große, lange dicke rothe, gut zum Abblatten	14	5
Turnips-Runkelrüben, große, sehr lange weiße, oberhalb der Erde wachsende	16	6
— — große, sehr lange rothe, oberhalb der Erde wachsende	14	5
— — große, sehr lange gelbe, oberhalb der Erde wachsende	13	5

Pohl's Neuer 1845 gefallener Riesen-Futter-Runkelrüben-Samen.

(Beta vulgaris gigantea Pohl.) eigene 1856er Erndte.

Diese Runkelrüben-Species ist das Vorzüglichste, was nur von Runkelrüben existirt. Sie ist zuckerreich und der fünfte Theil aus der Erde hervorwachsend, jedoch nicht wie alle über der Erde wachsenden Runkelrüben holzig, sondern saftig, mit derben festen zuckerreichem Fleisch und von aufrechtstehender Blätterfülle. 1856 im October gab der Morgen nur bei einmaligem Durchlesen 4 Ctr. reife trockne Blätter; die in Tabacks-Fabriken verkauft wurden. Diese Rübe ist mir 1845 aus Zuckerrüben gefallen, seit dieser Zeit von mir constant fortgezüchtet und der erste Samen seit 7 Jahren abgelassen worden. In einer gut geleiteten Wirthschaft erreicht man durch Einführung einer erweiterten Runkelrüben-Cultur — und um so viel mehr durch diese neue constante Species*) bei ihrer quantitativen Erndte ersten Ranges Vermehrung des Viehstandes und des Düngers. Diese Species ist 1855 in Folge meiner Samensendung an den Herrn Adolf Otto Hesse wegen der hohen Rüben- und Blätter-Erndte von dem hohen Kgl. Sächsischen Ministerio des Innern demselben mit einem werthvollen silbernen Becher als Ehrenpreis prämiirt worden. In- und ausländische landwirthschaftliche Vereine und Journale unter andern der Königl. Direktor Herr F. Jühlke in Eldena, berichtet über, in neuerer Zeit eingeführte landwirthschaftliche Cultur-Versuche im 1. Heft des Eldenaer Archivs für landwirthschaftliche Erfahrungen und Versuche 1854, Pag. 95 u. 96, No. 28 und in Mentzel's und v. Lengerke's landwirthschaftlichem Kalender 1855, 2. Theil Pag. 296, Nr. 5, „**Pohl's neue 1845 gefallene Riesen-Futter-Runkel-Rübe,**" „die Pohl'sche neue „Riesen-Futter-Runkelrübe (Beta vulgaris gigantea Pohl) ist die von „dem Friedrich Gustav Pohl in Breslau im Frühjahr 1849 in den „Handel gebrachte Sorte und in jeder Beziehung als eine höchst werth„volle Bereicherung dieser Gruppe zu bezeichnen. Sie hat festes Fleisch „und liefert auf einem tief bearbeiteten kräftigen Boden Exemplare von „20 Pfund Schwere, von welcher Größe ich sie selbst gezogen habe. Nach „meinen Versuchen liefert diese neue Futter-Runkelrüben-Species 400 bis „450, ja bis 500 Centner Rüben per Morgen. Ich habe Körner gesteckt „und Pflanzen gesetzt und in beiden Fällen ausgezeichnete Resultate davon „gehabt. Sie liefert die größten Exemplare und Resultate, wie dieselben „unter gleicher Behandlung bei anderen Varietäten nicht erzielt werden. „Diese neue (Pohl's) Riesen-Futter-Runkelrübe treibt sehr kräftige nahr„hafte Blätter und kann von Mitte September ab ohne Nachtheil geblat„tet werden u. s. w." In Mentzel und v. Lengkerke's landwirthschaftlicher Kalender 1857, 2. Theil pag. 29, sagt Herr Administrator Rhode unter Nr. 2: Zu ihr gehört die Riesen-Futter-Runkelrübe des F. G. Pohl in Breslau, von welcher ich Exemplare gesehen habe, die ein Gewicht von 25 Pfd. und darüber erreicht haben. Von eigener 1856er Erndte als Producent mit Garantie der preuß. Centner 50 Thl. und das Pfund 15 Sgr.

NB. ist meine 1856er Erndte verkauft, so wird dies in beiden Breslauer Zeitungen sofort angezeigt werden.

NB. Bestellungen auf eigene 1857er Erndte (diesen Herbst zu liefern) werden jetzt schon angenommen.

Samen-Anpflanzung Oltaschin und Samen-Handlung Breslau,

Herrnstraße Nr. 5, nahe am Blücherplatz,

Friedrich Gustav Pohl,

Erster und alleiniger Züchter des Samens Pohls neuer 1845 gefallener Riesen-Futter-Runkel-Rübe (Beta vulgaris gigantea Pohl).

Aechter, höchst zuckerreichster, weißer

Zucker-Runkel-Rüben-Samen

die Rübe mit zartem Blattwuchs von Franz Carl Achard'scher Abkunft, eigne 1856er Ernte.

Nach Jaquin Beta cycla altissima, nach Schkuhr Beta vulgaris altissima auch Bêtterave blanche de Silésie genannt.

Die Rübe wächst ganz in der Erde, mit reinem weißen Mark, reiner weißer Wurzelschaale und hat breite liegende Blätter; neben ihrem großen Zuckerreichthum zeichnet sich diese Rübenspecies gegen andere Abarten durch Conservationsfähigkeit aus, welche Letztere trotz der trockenen 1852er Sommer-Wachsthumsperiode erneuert constant spät arbeitende Fabriken im Winter 1852/53 bewährt anerkannt haben**). 1856er eigene Erndte mit Garantie als Producent stets zum billigsten Stadtpreise.

Bestellungen auf eigene 1857er Erndte (diesen Herbst zu liefern) werden jetzt schon angenommen.

Kraut- und Rüben-Samen.

pro Pfd.	rtl	sg.
Rotabaga, ächte gelbe schwedische Unterkohlrübe	—	15
— — neue grauhäut. rothköpf. Riesen-Unterkohlrübe	—	18
Unterkohlrüben, weiße oder Pfoschen auch Brucken	—	15
Weißkraut, spätes großes oder Caput	2	10
— — extra großes spätes Centner	3	—
Brassica rapa, weiße Herbst- Kelch-, Stoppel- oder Wasser-Rüben das preuß. Viertel 4 rthl. Die Metze 1 rtl., das Pfd.	—	6

Gemüse-Samen.

Möhren-, (Carotten- oder französischer Möhren-)Samen.

Möhren, Daucus Carotta alba viridiceps gigantea. pr. Lth.	sg.	pf.
— **Neueste,** große, englische, grünköpfige, weiße süße Dauer- Eß- und Futter-Riesenwurzel-Möhre***) wächst 4—5 Zoll hoch aus der Erde hervor. Sie bringt 6 bis 8 Pfd. schwere Möhren.		
— Original-Samen direkt aus England bezogen pr. Pfd. 16 Sgr.	1	3
— eigene 1856er Ernte pr. Pfd. 12 Sgr.	1	—

Bestellungen auf eigene 1857er Erndte vorstehender Möhren-Sorte diesen Herbst zu liefern, und insbesondere zur diesjährigen Herbstaussaat, werden jetzt schon zu einem civilen Preise angenommen.

	sg.	pf.
Carotten od. franz. Möhren, frühe gelbe kurze Treib- in Mistbeete	1	6
— kurze rothe holländische Treib- in die Mistbeete	1	3
— rothe ins Land	1	—
Möhren, sehr lange süße rothe Altringham pr. Pfd. 18 sg.	1	—
— lange dunkelrothe Frankfurter pr. Pfd. 15 sg.	—	9
— lange rothgelbe Braunschweiger pr. Pfd. 15 sgr.	—	9

Bohnen.

pr. Pfd.	sg.	pf.
Stangen-Bohnen, lange weiße Schwerdt, extra	8	—
— — kleine weiße Prinzeß- oder Sallat	8	—
— — extra engl. weiße Zuckerbrechbohne	10	—
— — schwarzb. durchsicht. gelbbreitschot. Wachs-	10	
Zwerg-Bohnen, weiße Schwerdt-, extra	10	—
— — früheste weiße holl. extra zum Treiben	8	—
— bunte Zucker- oder Speck-	7	—
— — neue frühe gelbe Zucker-	8	—
— — schwarzbonige durchsicht. breitschot. Wachs-	10	—

Schal- oder Kneifel-Erbsen,

die in der Schote Bast haben und ausgeleifelt werden müssen.

pr. Pfd.	sg.	pf.
Kneifel-Erbsen, allerfrüheste, großschotige de Grace oder Zwergburbaum-Erbsen wächst nur 1/2 Fuß hoch, als wahre Zwerg-Erbse zum Treiben in Mistbeeten und für's freie Land vorzüglich zu empfehlen.*)	10	—
— — Erfurter große Klunker-	10	—
— — extra frühe niedrige franz. Zwerg-	12	—
— — Kronen- oder Rosen-	8	—
— — frühe niedrige Mai-	10	—
— — frühe hohe Mai-	10	—
— — späte Gold- oder Wachs-	12	—

Zucker- oder Brech-Erbsen,

die mit der Schale gegessen werden.

pr. Pfd.	sg.	pf.
Zucker-Erbsen, große graue Kronen-	10	—
— — allerfrüheste de Grace oder Zwerg-Burbaum-Erbsen (wächst nur 1/2 Fuß hoch) als wahre Zwerg-Zucker-Erbse zum Treiben in Mistbeeten und für's freie Land vorzüglich zu empfehlen.**)	15	—
— — früheste niedrige franz. Zwerg- extra	10	—
— — frühe weißblühende engl.	12	—
— — große graublühende Säbel-	10	—
— — Spargel- oder Flügelerbsen-	12	—

*) und **), beide Sorten eignen sich auch in kleinen Gärten zur Einfassung.

Blumenkohl- oder Carviol-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Carviol, extra früh cyprischer	9	—
— extra früh englischer	8	—
— extra großer asiatischer	10	—

Broculi- oder Spargel-Kohl-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Broculi- oder Spargel-Kohl, weißer, sehr feiner italienischer	2	6
— violetter, sehr feiner italienischer	2	6

Kohl-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Kohl, französischer bunter, Plumage	2	6
— gelber, Savoyer	3	—
— grüner, Savoyer	2	6
— Brüssler Sprossen- oder Rosen-*)	2	6
— krauser, blauer Schnitt- oder Frühlings-	1	6
— krauser, niedriger, blauer Winter-	1	3
— — — grüner Winter	1	—
— hoher, blauer Winter-	1	6
— grüner Riesen- oder Kuh-	4	—

*) Dieser Kohl bringt rings um den Stamm die kleinen Sprossenköpfchen, welche im Herbst und Winter als feines Gemüse gegessen werden.

Kohlrüben-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Ober-Kohlrüben, extra frühe weiße Wiener mit kleinem Kraut in die Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	3	—
— — blaue Wiener desgleichen	3	—
— — frühe weiße hohe engl. } mit starkem	2	6
— — frühe hohe blaue engl. } Blätterwuchs.	2	6
— — extra große blaue späte	2	—
— — extra große weiße späte	1	6
Unter-Kohlrüben, weiße unter der Erde	1	—
Rotabaga, ächte große gelbe schwedische Unterkohlrübe	1	—
Neue, grauhäutige rothköpfige Riesenunterkohlrübe	1	6

Körner-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Artischocken	4	—
Cardy	2	6
Gurken, lange Schlangen (1855er Erndte)	3	6
— frühe Trauben (1855er Erndte)	2	6
Melonen die besten Sorten gemischt (1854er Erndte)	8	—
Sonnenblume, große Riesen-,	2	6
Spargel, fein weißer holländischer	1	—
Rhabarber, Victoria Alyat	5	—

In zeitigem Frühjahr werden die jungen 8 Zoll hohen Rhabarbersamenstängel und später die Blattstiele vom grünen Bast geschält, klein geschnitten, mit etwas wenigem Wasser angegossen und zu Compot in ihrem Safte weich gedämpft, hierauf mit Zucker versüßt, aufgekocht und als das feinste Compot verspeiset.

Kraut-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Blutrothkraut, kleines fast schwarzes	3	—
— spätes holländisches zu Sallat	3	—
Weißkraut, extra frühes niedriges plattes in Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	3	—
— extra frühes niedriges spitziges in Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	3	—
— frühes hohes Butter-	3	—
— frühes großes holländisches	3	—
— frühes kleines festes Ulmer	3	—
— kleines frühes festes Erfurter	3	—
— frühes kleines York'sches	3	—
— spätes großes spitziges Vanak'sches	3	6
— extragroßes Centner (sehr zu empfehlen)	4	—
— großes spätes	2	6
Welschkraut, extra frühes niedriges gelbes in Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	3	—
— frühes hohes gelbes	2	6
— spätes extra großes gelbes	2	—

Rüben-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Kerbelrüben	2	—
Mairüben weiße runde holländische	1	—
Mairüben gelbe runde holländische	1	—
Rothe Sallatrüben, blutrothe holländ. oder Einmach-	1	6
Teltowerrüben	1	3
Turnipsrüben	1	6

*) **) ***) Sowohl meine Riesen-, als auch Zuckerrunkelrübe und: Neue, große, englische, grünköpfige, weiße Dauer-, Eß- und Futter-Riesen-Wurzel-Möhre wird auch dieses Jahr auf den Cultur-Feldern meiner Besitzung zu Oltaschin, nur 3/4 Meilen von Breslau entfernt, angebaut und die Ansicht dieser, wie auch meiner Acker-Instrumente, Düngungs-Composte u. s. w., welche bei hiesiger 1852er Industrie-Ausstellung unter Nr. 275, 89, 1512 und 1766 des amtlichen Catalogs ausgestellt waren, nach vorheriger Anmeldung bei meinem Schaffer, loco Oltaschin, Jedem zu jeder Zeit erlaubt. **Friedrich Gustav Pohl, Herrenstraße 5.**

Radiesel- und Rettig-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Monat Radiesel, runde rosenrothe kurzlaubige	1	6
— — dunkelrothe runde kurzlaubige	1	6
— — weiße runde kurzlaubige	1	6
— — ganz frühe Wiener goldgelbe (sehr delikat)	1	6
Rettige, frühe lange weiße Wiener Sommer- oder Butter-	1	6
— lange schwarze Erfurter	1	6
— runde schwarze Winter-	1	3

Salat-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Sallat, arabischer größter bester	4	—
— asiatischer großer gelber	5	—
— bester früher Forell	4	—
— Franz extra früher gelber Zuckerkopf in Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	5	—
— Franz. extra früher grüner Zuckerkopf in Mistbeete und fürs Land die erste Frucht	4	—
gelber Prinzenkopf	4	—
— großer Steinkopf (Winter)	4	—
— Endivien, röm. Bind- oder Sommer-	3	—
— Endivien, krause engl. Winter	3	—
— Rapunze	—	9
— Neue große Holländische Rapunze	2	6

Suppen-Kräuter-Samen

pr. Lth.	sg.	pf.
Basilikum, kleinblättrig	3	—
— großblättrig	2	—
Bohnen- oder Pfefferkraut	1	—
Cordabenedicten	2	—
Isopkraut	1	6
Kerbelkraut, gefülltes	1	6
Gartenkresse, gefüllte	1	—
Lavendel oder Spick	2	—
Löffelkraut	2	—
Majoran, französischer buschiger	2	—
Mangold, großblättriger	1	—
Melissen, oder Edelzitronen	3	—
Portulack, gelber	4	—
— grüner	2	—
Petersilie, gefüllte krausblättrige Schnitt-	1	6
Pimpinell	1	6
Rosmarin	4	—
Salbei.	2	6
Sauerampfer	1	6
Spinat, breitblättriger, rundkörniger	—	9
— schmalblättriger, spitzkörniger	—	6
Spinat, savoyerkohlblättriger	2	—
— Neuseeländer, Tetragonia expansa	2	6
Thymian	4	—
Weinraute	2	—

Wurzel-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Cichorien, glatte, große, lange Magdeb. Pfd. 8 sgr.	—	9
— glatte, große, dicke Braunschweiger, Pfd. 8 sgr.	—	9
Haferwurzel	2	—
Pastinak	1	—
Petersilien-Wurzel, Erfurter, lange dicke	1	6
Rapontica-Wurzel	1	3
Scortionair-Wurzel	2	6
Sellerie, großer holl. Knollen, extra	2	—
— krausblättriger, sehr fein	2	—
Zuckerwurzel	2	—

Zwiebel-Samen.

pr. Lth.	sg.	pf.
Porre, Sommer-	1	6
— Winter-, extra dicker	1	6
Zwiebeln, große weiße spanische extra	3	—
— große rothe spanische	2	6
— harte rothe Nürnberger	2	—

Blumen-Samen.

pro 100 Korn	sg.	pf.
Aster chinensis et urceolata fl. pl. in 18 gemischt. Farben	1	6
Aster nana chinensis fl. pl. gefüllte Zwerg-Astern	2	—
Aster pyramidalis fl. pl., gefüllte Pyramidenaster	2	6
Neueste französische paeonienblüthige Kaiser-Pyramiden-Aster (Triffauts extra) das Neueste in Astern, eine wahre Gartenzier	4	—
Cheiranthus cheiri fl. pl., braun gefüllter schöner Wiener Stangen-Lack extra	5	—
Cheiranthus fl. semipleno, halbgefüllter brauner Wiener Buschlack mit sehr starken Blumenbüscheln	4	—
Cheiranthus cheiri fl. sempl. halbgefüllter blauer Buschlack	4	—
Impatiens balsamina, extra gefüllte Balsaminen, in 12 gemischten Farben	5	—
— scharlachrothe Zwerg-Balsaminen	10	—
— dieselbe mit weiß panachirt	10	—
— große engl. Rosenbalsamine mit rothem Stengel	10	—
— desgl. neue dunkellilla	10	—
— Camelien-Balsamine	10	—

Blumen-Samen in Sortiments.

Jede Farbe ist besonders gepackt.

Astern.

AA. Neue französische päonienblüthige Kaiser-Pyramiden-Astern (Triffauts extra). Das Neueste in Astern eine wahre Gartenzier.
(Ein Sortiment in 8 Farben à Priese 15 Korn gepackt Preis 10 Sgr.)
a) weiß; b) violett bandirt; c) carmin bandirt; d) schieferblau; e) rosa bandirt; f) blaßblau; g) carmin; h) dunkelrosa.

A. Extragefüllte Röhrastern.
(Ein Sortiment in 12 Farben à Priese 15 Korn Preis 6 Sgr.)
Nr. 1. dunkelroth mit weiß; 2. dunkelblau; 3. dunkelroth; 4. blaßrosa mit weiß; 5. blaßblau; 6. gelblich weiß; 7. aschgrau; 8. blaßroth bandirt; 9. türkischroth bandirt; 10. violett mit weiß; 11. blaßblau mit weiß; 12. röthlich weiß.

B. Extragefüllte geröhrte Kugelastern.
(Ein Sortiment in 12 Farben à Priese 15 Korn, Preis 6 Sgr.)
13. carmoisin, frühbl.; 14. blaßblau; 15. weiß gelblich; 16. dunkel violett; 17. aschgrau; 18. fleischfarbig; 19. weiß röthlich; 20. türkischroth; 21. dunkelblau mit weiß; 22. blaßblau mit weiß; 23. apfelblüthe; 24. blaßrosa.

C. Extragefüllte neue Kugel-Pyramiden-Astern.
(Ein Sortiment in 10 Farben à Priese 15 Korn, Preis 7 Sgr.)
25. violett; 26. fleischfarbig; 27. lilla; 28. hellcarmin; 29. hellblau; 30. dunkelblau; 31. dunkelcarmin; 32. hellrosa; 33. dunkelcarmin mit weiß; 34. dunkelrosenroth mit weiß.

D. Extragefüllte Zwergastern.
(Ein Sortiment in 12 Farben à Priese 15 Korn, Preis 10 Sgr.)
35. dunkelroth; 36. dunkelroth mit weiß; 37. blaßblau; 38. blaßrosa; 39. dunkelblau; 40. dunkelblau mit weiß; 41. aschgrau; 42. weiß; 43. fleischfarbe; 44. carmoisin; 45. hochrosa; 46. türkischblau.

E. Extragefüllte Zwerg-Bouquet-Pyramidenastern.
(Ein Sortiment in 8 Farben à Priese 15 Korn, Preis 6 Sgr.)
47. dunkelcarmoisin; 48. rosenroth; 49. dunkelblau; 50. pfirsichblüthe; 51. carmin mit weiß; 52. weiß; 53. hellrosa; 54. carmoisin.

Rittersporn.

Im Frühjahr den Rittersporn ausgesät, muß dieser 48 Stunden in weiches Wasser eingeweicht und dann gleich in feuchte Erde gesät und sogleich angegossen und stets feucht gehalten werden, wo Korn für Korn aufgeht.

F. Extragefüllter Zwerg-Rittersporn.
(Ein Sortiment in 12 Farben in starken Priesen, Preis 8 Sgr)
1. weiß; 2. rothgrau; 3. blaßziegelroth; 4. violett; 5. blaßblau; 6. leberfarben; 7. dunkelblau; 8. rothbraun; 9. blaßbraun; 10. pfirsichblüthe; 11. rosa; 12. blaßlilla.

G. Extragefüllter hyazinthenblüthiger Rittersporn.
(Ein Sortiment in 6 Farben in starken Priesen, Preis 4 Sgr.)
13. weiß; 14. braun mit lilla panachirt; 15. rosa; 16. dunkelblau; 17. blaßlilla; 18. dunkellilla mit blaßlilla panächirt.

H. Extragefüllter hoher Rittersporn.
(Ein Sortiment in 8 Farben in starken Priesen, Preis 6 Sgr.)
19. weiß; 20. blaßlilla; 21. ziegelroth; 22. violett; 23. hellviolett; 24. hellbraun; 25. aschblau; 26. pfirsichblüthe.

I. Extragefüllter Levkoyen-Rittersporn.
(Ein Sortiment in 6 Farben in starken Priesen, Preis 4 Sgr.)
27. dunkelblau; 28. blaßroth; 29. hellviolett; 30. weiß; 31. rosa; 32. zweifarbig.

Balsaminen.

KA. Extragefüllte Garten-Balsaminen.
(Ein Sortiment in 26 Farben jede Priese zu 15 Korn, Preis 20 Sgr.)
1. rosenroth; 2. röthlichweiß; 3. blaßroth; 4. fleischfarbig; 5. carmoisin; 6. pfirsichblüthe; 7. weiß; 8. dunkelblau; 9. scharlachroth; 10. blaßlilla; 11. weißlichlilla; 12. hellrosa; 13. dunkellilla; 14. carmin; 15. milchweiß; 16. blaßblau; 17. dunkelblau mit weiß gestreift; 18. hochrosa mit weiß; 19. rosa mit weiß; 20. lilla mit weiß; 21. lilla schattirt; 22. weiß mit scharlach; 23. weiß mit hochrosa gesprenkelt; 24. weiß mit lilla gesprenkelt; 25. weiß mit blau punktirt; 26. hochrosa mit weiß punktirt.

KB. Extragefüllte Rosen-Balsaminen.
(Ein Sortiment in 6 Farben jede Priese zu 15 Korn, Preis 10 Sgr.)
27. weiß; 28. dunkellilla; 29. rosa mit dunkeln Stängeln; 30. rosa; 31. weiß mit rosa; 32. neue blaßgelbe.

KC. Extra gefüllte Camelien-Balsaminen.
(Ein Sortiment in 8 Farben jede Priese zu 15 Korn, Preis 15 Sgr.)
33. kupferroth; 34. dunkellilla; 35. dunkelcarmoisin; 36. rosa; 37. pfirsichblüthe; 38. fleischfarbig; 39. scharlachroth mit weiß punktirt; 40. kupferroth mit weiß punktirt.

KD. Extragefüllte Zwerg-Camelien-Balsaminen.
(Ein Sortiment in 6 Farben jede Priese zu 15 Korn, Preis 10 Sgr.)
41. lilla; 42. violett; 43. carmoisin; 44. kupferroth; 45. scharlach; 46. Fleischfarben,

Sortiments-Levkoyen, vorzugsweise zu empfehlen in folgenden sehr gefüllt fallenden Sorten und Farben. Jede Nr. oder Farbe ist zu 15 Korn gezählt oder eingepackt.

L. Englische Caranten oder frühe Zwerg-Sommer-Levkoyen.
a. Nr. 1. violett; 2. weiß; 3. rothbraun; 4. fleischfarbe; 5. kastanienbraun; 6. karminroth; 7. aschgrau; 8. dunkelblau; 9. apfelblüthe; 10. ziegelroth; 11. blaßblau; 12. chamoisgelb; 13. zimmtbraun; 14. dunkelcarmin; 15. hellaschgrau; 16. rothgrau; 17. rosa; 18. dunkelschwarzbraun; 19. dunkelchamois; 20. carmoisin frühbl.; 21. lasurblau; 22. rosenroth frühbl.; 23. schwefelgelb; 24. blaßkupferroth.
b. mit Lackblatt: 25. carmin; 26. weiß; 27. zimmtbraun; 28. hellblau; 29. hellaschgrau; 30. aschgrau; 31. dunkelblau; 32. weiß pyramidenförmig gebaut; 33. kupferroth; 34. blaßgelb; 35. rothbraun; 36. mordorée.
NB. Das Sortiment englische Caranten oder frühe Zwerg-Sommer-Levkoyen von Nr. 1 bis 36 in den aufgeführten 36 schönen Farben, jede Farbe à 15 Korn gepackt kostet 20 Sgr.

M. Neue, großblumige englische und halbenglische Caranten oder hohe Sommer-Levkoyen.
c. großblumige Englische: 37. rosa; 38. dunkelblau; 39. weiß; 40. carmin; 41. blaßbraun; 42. fleischfarbe; 43. hellblau; 44. aschgrau.
d. Halbenglische: 45. weiß; 46. violett; 47. aschgrau; 48. rosa; 49. carmin; 50. blaßblau; 51. fleischfarbe; 52. dunkelschwarzbraun.
NB. Dieses Sortiment neue großblumige englische und halbenglische Sommer-Levkoyen von Nr. 37 bis 52 in den aufgeführten 16 schönen Farben jede Farbe à 15 Korn gepackt kostet 12 Sgr.
NB Sind die frühen Sorten von Nr. 1 bis incl. 52 verblüht, so treten die Sorten von Nr. 53 bis 70 in Blüthe und gewähren bis spät in den Herbst einen schönen Blüthenflor.

N. Spätblühende oder perennirende Herbstlevkoyen.
e. Englische: 53. weiß; 54. violett; 55. dunkelrosa; 56. rosa; 57. ziegelroth; 58. rothbraun; 59. carmoisin; 60. carmin; 61. fleischfarbe; 62. schwarzbraun.
f. Halbenglische: 63. apfelblüthe; 64. blaßbraun; 65. violett; 66. carmoisin; 67. weiß; 68. ziegelroth; 69. schwarzbraun; 70. rosa.
NB. Dieses Sortiment spätblühende Herbstlevkoyen von Nr. 53 bis 70 in den aufgeführten 18 schönen Farben, jede Farbe à 15 Korn gepackt, kostet 15 Sgr.

O. Mehrmals blühende Herbst-, Kaiser- oder Millionair- und Winter-Levkoyen.
g. Herbst- Kaiser- oder Millionair: 71. carmin; 72. violett; 73. rosa; 74. weiß; 75. hellblau.
h. Winter-: 76. weiß; 77. violett; 78. carmin; 79. kupferroth; 80. castanienbraun; 81. rosa; 82. carmoisin; 83. pfirsichblüthe.
NB. Dieses Sortiment mehrmals blühende Kaiser- oder Millionair-Levkoyen-, die fast beständig blühen und sich 3--4 Jahr in der Blüthe halten, und Winter-Levkoyen von Nr. 71 bis 83 in den aufgeführten 13 schönen Farben, jede Farbe à 15 Korn gepackt kostet 10 Sgr.

Folgende Blumen-Samen werden die Priese zu 1 Sgr. abgelassen.

Die Größe oder Stärke der Priese richtet sich nach der Feinheit, Neuheit der Blume und Preis des Samens. (Bei Bestellung des Blumen-Samens genügt die bloße Nummer ohne Anführung der Blumen-Species nach Angabe des Jahrganges der Preislisten 1822 bis 1857.) Ohne Anführung des Jahrganges der Preisliste wird das diesjährige Verzeichniß nur stets angenommen.

Sommergewächse oder die nur ein Jahr blühen.

Die mit einem * bezeichneten können auch zu Einfassungen benutzt werden.

1. Adonis autumnalis, hochrothes Adonisröschen.
2. Ageratum coeruleum, blaues Ageratum.
3. Amaranthus monstrosus, prachtv. Fuchsschwanz.
4. Bartonia aurea, sehr schöne goldf. Bartonie.
5. Cacalia sonchifolia, rothblühende Cacalie.
6. — — fl. luteo, gelbe.
7. Cajophora lateritia (Loasa), ziegelrother Bandträg.
8. Calandrina speciosa nova, neue Calandrine.
9. Calliopsis marmorata, prächt. marm. Schöngesicht.
10. Campanula grandiflora, großbl. Glockenblume.
11. — — fl. coeruleo, blauer Venusspiegel.
12. — — speculum fl. albo, weißer.
13. Catananchea lutea, gelbe Rasselblume.
14. Centaurea moschata fl. albo, Flockenblume.
15. — fl. coerulea, blaue Flockenblume.
16. Chrysanthemum carinatum, Wucherblume.
17. Clarkia elegans fl. pl., rothe prächtige Klarkie.
18. — — fl. carneo, fleischfarb.
19. — pulchella, schöne Klarkie.
20. *Collinsia bicolor, zweif. schöne Colinsie.
21. Convolvolus tricolor, dreifarbige Winde.
22. — — Var. albo, weißblühende.
23. — — striatus, gestreifte.
24. Coreopsis Drummondii, Drummonds neu.
25. — atropurpurea, purpurfarbig.
26. — nigra speciosa, prächtig schwarz.
27. — splendens, glänzendes.
28. Crepis alba, weißer Pipau, Grundfeste.
29. — rubra, rosenrother.
30. — barbata, gelber.
31. Cosmanthus fimbriatus, gefranzte Schmuckblume.
32. Crutianella stylosa, schöne rothblühende.
33. Cyclanthera pedata, fußförmige (Schlingpflanze).
34. Delphinium Ajacis nana, extra gefüllter, schöner, niedriger Rittersporn in 10 Farben gemischt das Loth 5 sgr.
35. Delphinium Ajacis elatior, gefüllter, hoher Rittersporn in 6 Farben gemischt das Loth 5 sgr.
36. Delphinium consolida fl. pl., gef. Levkoyen-Rittersporn in verschiedenen Farben à Loth 5 Sgr.
37. Ecuremocarpus scaber, scharfe Prachtranke, s. schön.
38. Elichrysum compositum fl. albo, weißgef. Strohbl.
39. — — fustatum, röthlich gelbe.
40. — — palidum, blaßgelbe.
41. — — fl. pl. roseo, rosenrothe.
42. — macrantum ferrugines, rostfarbe.
43. Escholzia crocea, safrang. Escholzia aus Californien.
44. Eutoca viscida, azurblaue Eutoke.
45. Gallinsoga triloba, dreilappige Gallinsoge.
46. Gamalepis Tagetes, neue.
47. Gilia achillaefolia, schafgarbenbl. Gilie.
48. — nivalis, schöne weiße.
49. — tricolor splendens, dreifarbige glänzende.
50. Helianthus annuus fl. pl., gefüllte Sonnenbl.
51. Hibiscus abelmostus, Eibisch.
52. — Humboldtii, Humboldts
53. — rosaceus, rosenrother.
54. *Iberis pinnata, weiße Schleifenblume
55. — umbellata purpurea, purpurrothe.
56. — — violacea, violette.
57. — rubra, rothe.
58. Impatiens balsamina fl. pl., gefüllte Balsamine
59. Ipomoea babilonica, violett gestreifte Trichterw.
60. — coccinea, scharlachrothe kleine.
61. — coeruleo, himmelblau gestr.
62. *Kaulfussia amelloides, blaue niedliche Kaulf.
63. Ketmia vesicaria, Blasenketmie, sehr schön.
64. Lamarkea aurea, goldgelbe Lamarkea.
65. Lastenia californica, schöne Lastenie.
66. Lathyrus odoratus elegans, wohlriechende Wicke.
67. — fl. atrorubro, dunkel- purpurroth
68. Lathyrus odoratus div., gemischte v. allen Farb.
69. Lavatera trimestris fl. albo, Sommerpappel.
70. — — fl. rubro, rothe Sommerp.
71. Leptosiphon androsaceus, Dünnröhre.
72. *Limnanthus Douglasii, niedl. Zierfl.
73. *Lobelia erinoides, niedl. blaue Lobelie.
74. — bicolor, zweifarbige.
75. Lupinus Cruikschankii, Cruikschanks Lupine.
76. — guatemalensis, neue prachtvolle.
77. — nanus, kleine kriechende.
78. Madea elegans, schöne Madea.
79. Maloppe grandiflora, großbl. rothe Maloppe.
80. — trifida, dreitheilige.
81. Mirabilis Jalappa. Jalappe.
82. — longiflora, langbl. wohlriech. weiße.
83. **Nemophylla** atomaria, schw. Liebeshb.
84. — insignis, himmelblaue L.
85. — discoidalis, schwärzliche.
86. insignis alba, weiße.
87. Nigella damascena fl. pl., Jungf. im Grün.
88. Oenothera Drummondii, Drumm. schöne Nachtkerze.
89. — grandiflora, großblumige.
90. Papaver **Murselli** neuer prachtvoller Mohn.
91. Papaver album fl. pl., weißgef. Mohn.
92. — plenissimum, gefülltester.
93. — Rhoeas fl. pl., gefüllter Ranunkelmohn.
94. — somniferum fl. pl., hoher gefüllter.
95. — poeonicum, Pöonienmohn prachtvoll.
96. **Petunia hybrida**, in sehr schönen Farben, nur von den großblumigsten Sorten.
97. Phacelia congesta, neue Phazelie.
98. **Phlox Drummondii**, Drummond's Flammbl.
99. diverse spec. mit weißem Stern.
100. Podolepis **chrysanthea**, neue goldgelbe Podol.
101. — gracilis, schlanke.
102. Reseda alba, weiße Resede.
103. — odorata, wohlr. Resede à Loth 5 sgr.
104. Salpiglossus variabilis, Salpiglossie.
105. *Saponaria speciosa, prächtiges Seifenkraut.
106. Scabiosa atropurpurea major, in 8 Farb.
107. — — minor, klein, in viel. F.
108. Schizanthus grahamii, neue prachtv. Schizanth.
109. — pinnatus gefiederter.
110. — Pristii, weißblühender.
111. Senecio elegans fl. pl. albo, weißgef. Kreuzkr.
112. — — fl. pl. lillacina grandiflora, großblüh. lilla gef.
113. — — fl. pl. roseo, rosenfarbiges.
114. — — — rubro, rothes.
115. — — — atrocinero, neues braun.
116. Silene Armeria, rosenrothe Silene.
117. *Sphaenogyna speciosa, prächtige Spänogine.
118. Spilanthus acmella, Husarenknopf.
119. Tagetes erecta fl. pl. aureo, aufrechte, gef. goldgelbe Sammetblume.
120. — — — artrorosea, dunkelrothe.
121. — — —, dunkelrothe, gehörnte.
122. — — ranunculoides, ranunkelartige.
123. Trifolium incarnatum, violettblühender Klee.
124. Tropaeolum majus, große spanische Kresse.
125. — — fl. bruneo, sehr schöne braune.
126. — — fl. bicolor, neue zweifarbige.
127. ***Viola maxima**, Stiefmütterchen
128. — tricolor, dreifarb. Stiefmütterchen.
129. **Whitlavia grandiflora**, ganz neue Preisbl. mit großen blauen glockenf. Blumen s. schön.
130. **Viscaria oculata**, geäug. Rade.
131. Xeranthemum annuum fl. albo pl., weißgefüllte Papierblume.
132. — annuum fl. rubro pl., rothgefüllte.
133. Zinnia elegans fl. albo, weiße Zinnie.
134. — — fl. coccineo, scharlachroth.
135. — — fl. sulphureo, schwefelgelbe.
136. — — divers. spec., in schönen Nüancen.

Blumensamen

perennirender oder mehrere Jahre dauernder Blumen.

137. Agrostemma coronarium, Gartenrade.
138. Althea rosea fl. pl., gefüllte, sehr schöne Winter-Malven in vielen Farben gemischt.
139. — ficifolia fl. pl., gefüllte feigenblättrige.
140. Amobium alatum, Immortellen-Amobium.
141. *Anthirrhinum majus, großes Löwenmaul.
142. Aquilegia vulgaris fl. pl., Alpen-Akelei.
143. — grandiflora fl. pl., großblumiges.
144. **Buphthalmum cordifolium**, prächtige Zierpflanze auf Rasenplätzen.
145. Campanula fl. albo pl., weiße Glockenblume.
146. Campanula fl. coeruleo, blaue Glockenblume.
147. Centaurea macrophylla, goldgelbe Flockenbl.
148. Delphinium chinense, chin. Rittersporn.
149. Dianthus barbatus, fl. pl., gefüllte Bartnelke.
150. — Carthusianorum Kartheusernelke.
151. — **cariophyllus fl. pl.** Topfn.
152. — **chinensis** fl. pl. gef. Chines.
153. Dianthus cruentus, schön roth Nelke.
154. — plumarius, Federnelke.
155. Digitalis grandiflora fl. pl., Fingerhut.
156. Gailardia picta, bemalte Gailardie.
157. — Richardtsonii, Richardts.
158. *Hedysarum coronarium fl. rubro, hochr.
159. Hesperis matronalis, blaue Viole.
160. — tristis, graue Nacht-Viole.
161. Lichnis fulgens, blitzende (s. schön).
162. **Linum sibiricum fl. albo**. neuer weißblühender Lein.
163. Lupynus polyphyllus variegatus, Lupine.
164. Potentilla strosanguinea, dunkelrothes Fingerkraut.
165. Primula auricula, Engl. und Lücker Aurik.
166. — veris, Primel.
167. *Valeriana rubra, rothbl. Baldrian.
168. — macrosiphon, großstachlicher.
169. Verbascum pyramidalis, pyramidenart. Königsk.

Topfgewächs-Blumen-Samen.

Die mit ○ bezeichneten sind einjährige, 4 Stauden, w die warm stehen wollen, k Glashauspflanzen.

170. ○w Amaranthus bicolor, zweifarbig.
171. ○w — tricolor, dreifarbiger.
172. Argemone Barkleyana, Argemone.
173. 4w Canna flavescens, Blumenrohr.
174. — Celosia cristata, Hahnenkamm.
175. — — pyramidalis, pyramidenartiger.
176. Commelina coelestis, himmelblaue C.
177. ○w Gomphrena globosa fl. albo, weißer Kugelamaranth.
178. — — — fl. rubro, rother.
179. — — — carneo, fleischfarb.
180. — — — variegata, bunter.
181. 4k Lophospermum grandiflorum, großbl.
182. — Maurandia anthirrhiniflorum, Maurandie.
183. ○w Martynia proboscida, Gemsenhorn.
184. 4k Mimulus cardinalis, Gauklerblume.
185. ○k Portulacea Gilesii, carmoisinr. Portulack.
186. — — **Thellussonii**, prachtvollster.
187. ○w **Trachymene coerulea**, blaue Tr.

Ein Sortim. schön gewählter Blumens.

10 Sort.	$6\frac{1}{2}$ Sgr.,	30 Sort.	20 Sgr.,	60 Sort.	35 Sgr.
15 —	10 —	40 —	25 —	80 —	50 —
20 —	13 —	50 —	30 —	100 —	60 —

Doppelte Georginen im Nummel à Stück $2\frac{1}{2}$ Sgr.

Um deutliche Namens- und Orts-Unterschrift werden die Committenten dringend gebeten. ☞ Herren-Straße 5, nahe am Blücherplatz ☜ Friedrich Gustav Pohl.